

KOČEVSKI SLOVENEK

Izdaja vsakega 5., 15. in 25. dne v mesecu; če je na tak dan praznik, dan prej. — Pos. štev. 150 din.; letna naročnina 30 din., v zamejstvu 60 din. — Poštuo-ček. rač. št. 17.785. Oglasi po ceniku. — Izdaja konz. lista, čigar predst. je Karel Škulj, župnik v Dol. vasi pri Ribnici. — Urednik Andrej Struna, Kočevje. — Tiska tiskarna I. Pavliček, Kočevje.

Pozdravljen zastopnik sv. očeta - Nj. Eminenca - kardinal dr. Avg. Hlond - primas poljski - na kongresu Kristusa Kralja v Ljubljani!

Pripravite kresove!

V petek 28. julija, ko bo v Ljubljano prišel sam zastopnik sv. očeta, Njeg. Eminenca kardinal dr. Avgust Hlond, primas poljski, se bodo začeli najbolj slovesni dnevi kongresa Kristusa Kralja. Te dneve bomo oznanili na najbolj slovesni slovenski način — s kresovi. Toplo prosimo vse farne organizacije po vseh slovenskih župnijah obeh slovenskih škofij, naj si štejejo v največjo čast, da smejo v petek 28. julija pripraviti kres. Kresove, prosimo, zažgite po Ave Mariji na kakšnem zelo vidnem mestu! Z zažiganjem kresov naj bo po možnosti združeno pritrkavanje po župnih, pa tudi po vseh podružničnih cerkvah. Kako boste kres pripravili, to je stvar tistih, ki bodo to častno nalogo prevzeli. Pripravite ga tako, kakor se vam zdi, da bo najbolj slovesno. Kakor so v turških časih kresovi klicali naše ljudstvo na obrambo križa pred polmesečem, tako bodo v petek 28. julija zvečer klicali kresovi ves naš narod, ves svet v boj za Kristusa in njegovo Cerkev. Kresovi bodo oznanili po vsej Sloveniji, da so se v naši Ljubljani začeli veličastni dnevi miru in Kristusovega bratstva med narodi.

Veliko zanimanje za kongres — doma in po svetu.

Sv. Oče se zanima za naš kongres.

Peter Ledit, urednik lista „Lettres de Roma“, v katerem redno poroča o delovanju brezbožnikov, pride na kongres in pripelje s seboj „špansko zastavo“, to je razstavo o komunistični propagandi, ki jo je nabral v Španiji, kamor je šel proučevati počenje komunizma. Nedavno je bil v avdijenci pri sv. Očetu. In zdaj sporoča, da sv. Oče Pij XII. za naš kongres zelo zanima. Govorila sta o tem in onem, posebno pa je sv. Oče vpraševal, kdaj bi bil najprimernejši čas, da pošlje kongresu svoj pozdrav.

Visoke osebnosti na kongresu in naša udeležba.

Kongresa se bodo udeležile tudi mnoge visoke duhovne in svetne osebnosti iz vsega katoliškega sveta. Zato se moramo že zaradi zunanjega sveta potruditi, da bo kongres kar največkratnejša manifestacija katolištva pri nas in po svetu. Naša priprava mora biti skrbna, kakor je skrbna priprava potrebna velikim stvarim. Zelo bodo gledali tujci in dostojanstveniki na to, koliko bo ljudi, ki se bodo kongresa udeležili. Zato moramo predvsem skrbeti za čim večjo udeležbo od naše strani. Posebno še na glavni kongresni dan, na nedeljo 30. julija. In tudi v soboto 29. julija, ko se bo predvajala na Stadionu veličastna „Igra o kraljestvu božjem“. Vse, „kar leze ino gre“, mora takrat v Ljubljano! V strumnem nastopu, ob prepevanju mogočne pesmi „Posod Boga“ bomo javno, pred tisoči zastopnikov vseh narodov izpričali svojo vero v Kristusa Kralja. Pokažimo, da smo Slovenci katoliški narod, ki se svojega kato-

lištva v dno duše zaveda in to tudi v dejanju pokaže! Ljubljana, naša metropola in srce slovenske zemlje, mora pred vsem svetom izpričati svoje katoliško mišljenje in globoko vdanost Bogu, Cerkvi in papežu! Javljajte svojo udeležbo pripravljanim odborom v vaših župnih hišah, ki jo bodo sporočili kongresni pisarni v Ljubljani. Poskrbljeno je že tudi za znižano vozno in posebne vlake.

Kongres — prireditev za vas, ne samo za nekatere!

Slišimo ugovore, da bo kongres prireditev le posameznih zastopnikov, ne pa prireditev mas! Ponavljamo in zopet ponavljamo, da bo letošnji kongres prireditev širokih in velikih množic. Posebno še kongresna igra v soboto zvečer. Zato se bodo vse zunanje prireditve vršile na Stadionu, da se bodo kongresa udeležili vsi, ki morejo. Vsa Slovenija, vsa Jugoslavija, da, ves svet je poklican, da v velikih množicah z mogočno manifestacijo svoje katoliške misli proslavi nebeskega Kralja. Ne nasedite tistim, ki govore, da kongres ne bo mogočen! Te govornice širijo tisti, ki hočejo omajati naše navdušenje in naša prizadevanja! Pokažimo prav s svojo mogočno udeležbo, da smo katoličani, ki znamo svoje katolištvo javno in neustrašeno izpričati! Ob kongresu imamo edinstveno priliko, da pred vsem svetom pokažemo, kako močni in solidarni da smo!

Še en svetoven kongres!

Za 4. avgusta, to se pravi točno štiri dni po našem kongresu je v Moskvo sklican svetovni brezbožniški kongres! Brezbožniki iz vsega sveta in vse, kar je proti Bogu, se bodo takrat navduševali in menili o svojem satanskem delu!

Katoliški Slovenci! V srcu naše lepe slovenske zemlje, ki nič manj vredna, da se imenuje slovanska, kakor uboga Rusija, bo svetovni kongres vernih vojakov — borcev Kristusa Kralja! Po datumu smo Moskvo že prehiteli. Prehitimo jih še po svoji mogočni in številni udeležbi! V številni udeležbi bomo vsem božjim nasprotnikom pokazali, da stojimo mnogo, mnogo višje nad njimi! Žive Kristus Kralj!

Pripravite se na sprevod!

Ena glavnih točk na sporedu kongresa KK je sprevod v nedeljo 30. julija popoldne. To bo sprevod katoliških organizacij na Stadion, kjer bo zaključne slovesnost kongresa. Javnost bodi na sprevod opozorjena že zdaj, da se nanj pravočasno pripravi. Natančnejša navodila bomo izdali in objavili v kratkem! Vsaka organizacija zase naj razmišlja, kako se bo sprevoda udeležila. V sprevodu morate nositi veliko zastav in praporov! Kranjska dekanija je dala prav za to priliko izdelati ogromen križ, kakršnega so pred 100 leti prenašali Tirolci in katerega bodo naši vrli Kranjčani nosili v glavnem sprevodu. Vsak po svoje, kakor se mu zdi primerno! Gorečnosti in požrtvovalnosti ne stavljamjo meja!

Četrtnska voznina za kongres dovoljena.

Generalna direkcija državnih železnic kraljevine Jugoslavije v Ljubljani nam sporoča, da je prošnja pripravljalnega odbora za KK, naj se vsem udeležencem kongresa dovoli znižana četrtnska voznina na državnih železnicah, ugodno rešena pod št. 68.306/39, 19. VII. 39. Udeleženci kongresa morajo pred odhodom kupiti celo železno vozovnico in železniški obrazec K 13 na podlagi kongresne legitimacije. Kupljena cela vozovnica velja za brezplačen povratek s potrdilom kongresnega odbora o udeležbi lastnika vozovnice na KKK v Ljubljani. Udeleženci iz inozemstva kupijo na obmejni postaji celo vozovnico na podlagi potnega lista in kongresne legitimacije.

Vsem, ki se bodo kongresa aktivno udeležili, priporočamo, da bo dostop na Stadion in h kongresnim prireditvam mogoč edinole s kongresno knjižico in kongresnim znakom. Knjižica in znak sta potrebna tudi zaradi vožnje po železnici. Brez kongresne legitimacije ne bo nihče imel dostopa na katerikoli zborovni prostor. Knjižice so dvoje vrste: rdeče stanejo z znakom vred 8 din, ker vsebuje tudi tekst „Igre o kraljestvu božjem“; modre knjižice z znakom pa stanejo 5 din.

Senzacija na kongresu.

Senzacija na kongresu bo španska razstava. To je razstava o komunističnih lažeh in propagandi, ki so jo komunisti delali za svojo satansko stvar v mučniški Španiji. Razstavo vodi in prireja znani p. Jožef Legit iz Rima, urednik katoliško informativnega lista „Lettres de Rome“. Takoj po koncu državljanske vojne je odšel v Španijo in si tam na lastne oči ogledal grozote divjanja komunistične vlade nad cerkvijo. V Ljubljani bo imel v razstavi tudi predavanje o Španiji. Ta razstava bo gotovo ena največjih zanimivosti na kongresu.

Polnočnice po vseh ljubljanskih cerkvah

bodo na kongresu še posebna privlačnost. Vršile se bodo v noči od sobote 29. na nedeljo 30. julija. S polnočnico, ki bo navadna tiha sv. maša, je združeno ljudsko petje. Polnočnice bodo dale kongresu le še bolj slovesno sliko. Že v naprej opozarjamo na polnočnice udeležence kongresa. Pohitite v kongresnih dneh v slavnostno Ljubljano in s svojo mogočno udeležbo počastite nebeskega Kralja, ki mu Ljubljana pripravlja tako veličastne manifestacije!

Žigovanje izkaznic

Izkaznico je treba zaradi brezplačnega povratka pred odhodom iz Ljubljane žigovati. Žigovanje se bo vršilo v glavni pisarni pripravljalnega odbora, v informacijski pisarni na glavni postaji ter na glavnih prireditvenih prostorih na mestih, ki bodo označeni z vidnim napisom.

Slovensko ljudsko zborovanje

Naš narod sam, v čigar sredi se bo kongres vršil, mora od kongresa odnesti največ sadov! Zborovanje bo vodil gospod

dr. Leskovar iz Maribora, govorila pa bosta g. Alojzij Mihelčič, podpredsednik narodne skupščine, iz Celja, in g. dekan Skubec iz Ribnice.

Ljubljana in vsi iz dežele, ki se morete odtrgati že v soboto od doma, pridite na naše zborovanje!

Zunanji pregled

Državniki in diplomati odhajajo na odmor. Napetosti popuščajo. Vendar je bilo nekaj pomembnejših dogodkov. Jngoslovanski in bolgarski zunanji minister sta povdarila pri svojem zadnjem sestanku na Bledu, da mora ostati jugoslovansko bolgarsko ozemlje mirovno področje.

Španija bo ostala nevtralna. Saj rabi po tako dolgi državljanski vojni mir. Pogajanja med Anglijo, Francijo in Sovjetsko Rusijo so običajna in zvezne pogodbe ne bo. Zadrževali se bodo menda z medlo trozvezo. Anglija in Francija sta prikazali na zelo udaren način vojaško sodelovanje. Anglija namerava izdati za novo oboroževanje 400 milijard dinarjev našega denarja. V korist svojim zaveznikom na evropskem vzhodu namerava Anglija dati 150 milijard dinarjev posojila. To je Poljski, Romuniji, Grčiji in Turčiji. — V Aziji se iz kitajsko-japonskega bojišča razvijata dve novi: japonsko-angleško in japonsko-sovjetsko bojišče.

Domači pregled

Glavni odbor JRZ v Belgradu je pod predsedstvom prvega predsednika dr. Antona Korošca, predsednika senata izključil iz JRZ bivšega ministrskega predsednika dr. Milana Stojadinoviča in njegove tovariše. Dr. Stojadinovič je padel na hrvaškem vprašanju in zaradi njegove znane interpelacije v skupščini, ki je naperjena proti vladi Dragiše Cvetkovića.

Vodstvo JRZ ima namen še to jesen sklicati kongres stranke, ki bo razpravljalo o programu političnega dela za prihodnje leto.

Po smrti dr. Spahe so muslimanski poslanci izvolili za svojega voditelja dr. Kuleneviča ter mu izrekli svojo zaupnico.

Vse pričakuje poročil iz Bleda. Veliko važnost polagajo tukajšnji krogi razgovorom, ki jih je imela nova trojka JRZ Cvetkovič-dr. Korošec-dr. Kulenevič. Čeprav politični krogi ne razpolagajo s točnimi podatki in poročili o poteku in vsebini razgovorov s predstavniki hrvaškega naroda, vendar so prepričani, da bo končna rešitev padla v najkrajšem času. Srbijski opozicionalci še vedno ne morejo dr. Mačku oprostiti, da se je spustil s kom dru-

gim v razgovore za rešitev hrvaškega vprašanja in da ni čakal raje nanje.

V bivši demokratski stranki se je že vnel boj za nasledstvo dr. Davidoviča je zavzel njegovo mesto dr. Milan Gavrilovič.

V nedeljo dne 16. julija so v Zagrebu in po vsem Hrvaškem slovesno proslavili 60. letnico svojega voditelja. Zagrebški metropolit dr. Stepinac je daroval sveto mašo na slavnostnem prostoru. Na proslavo je prišlo več desetstisoč kmetov iz zagrebške okolice in zastopniki številnih društev, organizacij in poslanci izvoljeni na listi dr. Mačka. Obenem so posvetili tudi dom Gospodarske sloge.

Iz uredništva. Razveseljivo se v zadnjem času dviga zanimanje za naš list. Število naročnikov se dviga, oglašuje se množje. Javljajo se novi dopisniki s članki in novicami, prijavljajo razna vprašanja in pošiljajo dobrohotne nasvete. Za vse smo prav hvaležni, se priporočamo vsem našim prijateljem in vsem, ki se zanimajo za naše težko, a le veselo narodno delo na Kočevskem. Naj povemo malo kaj mislimo v listu prinašati v bodoče. Začeli bomo poseben oddelek, ki bo posvečen zaslužnim možem — Slovence in sicer onim, ki so iz našega okraja. Videli bomo kaj je dal naš okraj slovenskemu narodu in človeštvu po svojih sinovih. Nadaljevali bomo zanimiv sestav o vodnih razmerah na Kočevskem, ki vzbujajo povsod pri ljudstvu in oblasteh zanimanje. Obljubljen nam je zanimiv sestav o zgodovini kočevskega premogokopa, o naši čebeleriji, sadjereji in dr. Obeta se nam domača povest. Pogledali pa bomo še na vse tiste dele slovenskega naroda, ki žive odtrgani od skupne matere Slovenije. Vse bomo podvzeli, da bo naš list zanimiv in šel za svojim ciljem: Vzgajati naš rod v krščanskem narodnem duhu, pokazati mu našo zemljo slovensko, našo zgodovino doma in na tujem, da je vzljubi in da bo ponosen „biti slovenske krvi“, da bo plemenit Slovenec, ki spoštuje tuje, a objema svoje z vso gorkoto svoje melke slovenske duše! — **Podpirajte nas bratje krepko v tem plemenitem stremljenju in nesebičnem delu!**

* * *

Slovenski kmetje v Srbiji

Slovenskega življa po Srbiji ni tako malo. Po vseh krajih in v vseh poklicih se nahajajo. Z ustanovitvijo jugoslovanske države se je Slovence sama po sebi odprla pot na jug in so postali v veliki meri nosilci kulturnega napredka. Državni uradniki v civilni in vojaški službi so romali na jug,

bine vodo, posebno, če jim usahnejo vodnjaki. Ko bi bil tu električni daljnovod iz Velenja. Vse težave bi bile premagane in zdrava voda bi bila v vasi. Toliko bolj je srečna vas Gotenica, ki se že dolgo časa ponaša z vodovodom brez sesalnih in dvigalnih naprav, ker leži vas v terasasti obliki pod kamenito steno, visoko 1080 m. Izpod te stene izvira v dolomitu potoček, ki se lovi v bazene iz katerih vodijo cevi v hiše, kjer so pipe za vodo. Kot v velemestu! Pa saj je bila Gotenica vedno napredna! Tudi vas Koprivnik ima svoj močan izvir v dolomitu na severnem koncu vasi. Celotni cevi so položene za vaške hidrante. Sosednja vas Hrib se seveda mora zadovoljiti samo z napajalno lužo v manjši kraški vrtači, v kateri vodo zadržuje ilovica. Kdo bi si mislil, da imamo ravno zaradi dolomita in izpod njega še na planoti kočevske Male gore iznad vasi Staro brezje v višini 850 m močan vodni izvir, ki ga vaščani v terasastih bazenih, ograjenih z glino love za vaško uporabo. Eden jim služi za napajanje živine, drugi za pranje in še tretji, ki leži še niže, za rezervo! Kolika romantika! Dolomit in v njem nahajaj čilapor sta vzrok, da so si zgradili vaščani vasi Planina v višini 800 m posebne vodohrame in vniže ležečo vas napeljali v hiše vodo ter imajo pipe kot v mestu. Seveda morajo v veliki suši meriti vodo za uporabo na litre. Vendar v taki višini napredna vas! Kolike važnosti je pridobitev za turiste, ki gredo na Mirno goro in za letoviščarje v

služkinje in obrtniki. so poskusili srečo v teh krajih, slovenski delavci, zlasti rudarji so začeli dvigati skrita bogastva srbske zemlje, naš kmet, posebno oni iz Julijske Benečije se je jel naseljevati na Kosovem polju, v Povardarju, po vaseh Bistrenica in Dušanovac, ki so upali, da jih bo bogata srbska zemlja, oplojena z njihovim znojem, dobro preživljala. Poglejmo поблиže naše kmete v Srbiji!

Kmetje iz Kosova niso na istem kot kmetje v Povardarju. V Povardarju leži debela, rodovitna zemlja, a primanjkuje dežja. Reka Vardar, ki je v poletnih mesecih plitva in nezatna, v času deževja močno naraste, da preplavlja polja in trga najboljše zemljo. Druga težava v Povardarju je, da gospoduje po njem malarija, ki naseljenca nemilo pretresa. Za Bistrenico in okolico je značilno, da termiti, nazadni popadači, ljudem v poletnih mesecih jemljejo spanec.

Kosovo polje ima mnogo višjo lego (okrog 600 m) in je zato za naše ljude, kar tiče podnebja, mnogo bolj ugodno. Zato je pa res, da Slovenci tam zemljo mnogo teže dobe in da jih je samo nekaj družin v Sojevem pri Uroševcu. Brez vremenskih neprilik pa tudi tu niso; toča jim je skoro vsakoleten gost.

V Bistrenici in Dušanovcu pridelujejo Slovenci skoro vse poljske pridelke kot pri nas, najbolj pa uspeva ječmen in rž. Poleg tega sade še mak, nazvan ofium, iz katerega pridobivajo opij, dalje tobak, ki ga pa v zadnjem času opuščajo, pač se pa vedno bolj zasaja vinska trta. Občutno je pomanjkanje gozdov, ter morajo zelo od daleč prinašati odnosno dovažati potreben les za stavbe in gorivo. Kljub rodovitnosti se zemlja slabo izrablja. Z modernim namakanjem in potrebno regulacijo Vardarja bi vrednost zemlje znatno poskočila.

Celoten položaj Slovencev v Povardarju ni ugoden. Večina naseljenih kmetov bi se spet rada odselila in se vrnila v domovino, ko bi mogli to to brez večjih neprilik storiti. Poleg neprijetnih zdravstvenih razmer jim je v breme to, da so splošne življenjske in kulturne prilike tam veliko niže, ko so jih bili vajeni domov. Mnogih stvari, ki jih pri nas dobiš v vsaki vaški trgovinici, tam ne dobiš niti v mestu. Obrtnikov je malo, pota in prometne razmere daleč zaostajajo. Okolica je pač drugorodna, ima drugačne navade in šege, druge potrebe, tako se čutijo Slovenci utesnjene. Manjka jim tudi slovenskih časnikov, knjig, društev, sol. Osnovna šola je pač srbska, otroci se učijo cirilico. Slovenski brati in pisati se nauče od starišev doma. V narodnem oziru takim na-

Fr. Uršič:

Vodne razmere na Kočevskem

Eden od vidnih znakov za bližino vododržnih plasti na Kočevskem je nastop triadnega glavnega dolomita, to je kamna, ki je največkrat precej bele barve, pa se skoro kockasto drobi in je pa napram vodi z ogljikovo kislino bolj odporen. Iste lastnosti ima tudi spodnje triadni dolomit. Pod njim se edno nahajajo škrlavci in laporji, ki smo jih omenili v svojem zadnjem sestavu. Med njim se tvori večkrat tudi posebne vrste beli lapor vsled ogromnega gorotvornega pritiska, imenovan milonit. Kaj bi počela vas Škrilj, če bi ne imela tega milonita v dolomitu? Tako pa ima zgrajen lep vaški vodovod z napajališčem in z vodnimi pipami po vasi. Še ni dolgo, ko jim je Higijenski zavod iz Ljubljane zgradil boljše zajetje v višini skoro 530 m. Podobno je z vasjo Moravo, ki ima zajetje tudi v dolomitu, pod katerim leže še neodkriti škrlavci. Tako pa imajo vaški vodovod in vaška napajališča zdravo vodo ter še v vasi privatni kopalni bazen. Ali ni zajetje v Novih Lazih na isti osnovi. Saj je v vasi sami par izvirov. Podobno je pri Kočevski reki, pod vasjo s potokom Rečico, ki pa tudi kmalu pod vasjo ponikne. Žal, da je ta potok pod vasjo kakih 40 m. Dnevno morajo ljudje z živino voziti v sodih iz te glo-

Planini! Pa, da ne bo presuhoparno! Ali še niste opazili, da je v kraju, kjer je v celoti razvit dolomit, nekako bolj prijazno kot na pravem krasu, kjer so plasti sestavljene iz propuščajočega apnenca. Naenkrat se pojavi kak nadzemski potok, rastlinstvo je drugačno. Izgleda kot v Alpah! Pojdite samo iz Kumrove vasi v Svetli potok! Že sam pogled na Svetli potok, cerkvice na hribču, romantično razjedena alpska dolina, visoko gori izvirajoči potočki, ki se združijo v potok, ki šumi in se v brzicah spušča po hribu, da zamore na kraškem apnencu zopet preiti v zemljo. Neki bogati Belgrajčan, ki se je mudil v Kočevju in je videl to panoramo Svetlega potoka, si je ponovno najel avto in se peljal s celo družino, da je še enkrat videl iz Kumrove vasi svetlopotoško dolino. Oko se spočije od kraške enoličnosti. Ali ni podobno pod razvalino Kostel in v okolici Brezovice? Isto pa je tudi v Žigmaricah in v okolici Sodražice s potokom Bistrico ter v okolici Nove Štife, Ravnega dola, Sv. Frančiška s potokom Sajevcem. Ribnica v najbližji okolici niti ne pozna pravega krasa, saj Bistrica poniceje pri Gorici vasi, Ribnica s Sajevcem pa pri Dolenji vasi! Pa, ali ni dolina reke Rašice v okolici Roba ravno tako drugačnega izgleda kot pa kraška planota s pravimi, mnogoštevilnimi vrtačami?! Seveda pa se v slučaju hudih nalivov in stalnega dežja ravno v teh krajih nabere največ površne vode, ki potem na kraških, vrtačastih poljih povzroča veliko poplavo.

seljencem ni mogoče kaj veselega prero-kovati.

Povzemimo nauk od naših kolonistov v Srbiji: Kdor le more, naj si doma poišče zemlje in kruha, bo veliko na boljšem.

Slovinci, govorimo slovenski!

Mnogo je res priznanje vsakega posameznika na Kočevskem, da je Slovenec, a vendar je to tudi najmanj, kar je dolžnost in pa zapoved božja za vsakega. Na Kočevskem je važno, da vsaj vsi Slovenci po krvi tudi na zunaj priznajo in ne taje slovenske krvi. A samo tako priznanje pač ni nobeno delo za slovenski narod, saj nihče nima vzroka, da bi se slovenske krvi sramoval. Slovenci nismo nekulturni barbari; madeži na slovenski zemlji, ki so jih napravili posamezniki in ki jih celotnemu narodu ne moremo prištevati, so tako malenkostni, da se spričo kulturne višine našega ljudstva, s katero so združene lastnosti, ki se nam jih ni treba sramovati, ki so nam v ponos, ki so nam dale v svetu sloves junaškega, vernega in gostoljubnega naroda.

Če pa je torej vsak Slovenec lahko na svoje slovensko ime ponosen, tedaj samo s svojim priznanjem, da je tudi Slovenec, niti svoje dolžnosti napram narodu ni storil. Pa ne, da bi spominjal čitatelje na vse dolžnosti, ki so jih dolžni vršiti napram narodu, le na tisto dolžnost hočem opozoriti vse Slovence, na katero tako malo mislimo, ki se je ne zavedamo, ki je ne izvršujemo. Ta skoro pozabljena dolžnost pa je: varovati moramo čistost svojega jezika, pristnost slovenščine.

Večkrat sem že moral kaj kupiti v kakšni trgovini v Kočevju. Pa se mi je že nekajkrat zgodilo, da v trgovini niso vedeli, kljub svoji bogati zalogi, kaj bi mi ponudili in pokazali, ko sem prišel kupiti zapence. Toliko trmast, pa mislim, da je bilo prav, sem pa bil, da nisem hotel povedati, da bi rad „knofe“. Drugič zopet niso imeli v trgovini smirkovega platna, čeprav sem ga videl. Pa jim tudi nisem hotel povedati, da bi rad „šmirkpapir“. Tudi zaponek niso imeli, ker pač niso vedeli, da so to „knofelce“. Ko sem nekoč želel za dva dinarja suknca, so se mi smejali, ker niso vedeli, da v škornje potresamo „federbajs“.

Smešne so vse te prigode, toda doživi jih lahko vsak, ki hoče govoriti res v slovenščini. A iz teh prigod vidimo le s svojo govorico in blatno svojo materinščino, da je končno smešen tisti, ki še hoče govoriti pravilno slovenščino.

Naj ne bi bil to smešen poklon onim gospe in gospodičnam, ki hodijo kupovat „krep de šin“, „knofe“ in „rosprateln“, temveč resen

opomin, naj raje govore slovensko, od svojih trgovcev pa naj zahtevajo postrežbe v slovenskem jeziku, pa res v pravi slovenščini. Pa tudi gospodom ni treba biti tako „kavalirski“ nasproti kakšni prodajalki, da kupi „marelo“ mesto „dežnika“ in „regenmantel“ mesto „dežnega plašča“ itd.

O taki govorici, kakršno danes govori dober del Slovencev, pač lahko pravijo Francozi, Angličani, Italijani, Srbi, Turki, Madžari, da je v nji polovico od njih izposojenih besed. Nemcem pa je naša govorica lahko nemški dialekt. Čemu naj se uči Nемец čiste slovenščine, saj vsak Slovenec vedno skoro popolnoma nemško govori. Pa tudi smo Slovenci toliko ponižni, da se pred tujcem spačimo še bolj, kot smo vajeni.

Toda mi nočemo biti več hlapci. Iz spon vsakega suženjstva se hočemo rešiti. Svojo kulturo, svojo zemljo, svojo gospodarstvo, pa tudi svoj jezik hočemo očistiti vse tuje spakedrane navlake. Dolžnost očistiti naš slovenski jezik nas čaka. Vsak, ki hoče biti Slovenec, mora začeti od tega trenutka spolnjevati to dolžnost. Z vso skrbjo naj pazi vsak posameznik nase, da bo govoril le pravo slovenščino, povsod naj opozarja na naš lastni besedni zaklad, ki ga izrabljamo mesto tujih izmaličenk, ki jih Slovenci izgovarjamo le sebi v sramoto.

Poročajo

Briga. V ponedeljek dne 17. julija pod večer je utonil pri črnuškem mostu v Savi naš šolski upravitelj, mlad in splošno priljubljen kulturni delavec. Naj počiva v miru!

Kočevje. Delavska zbornica je sklicala za četrtek 20. t. m. širšo konferenco ob pol 10. uri v dvorani delavske zbornice v Ljubljani, na katero so bili vabljeni predstavniki oblasti, delodajalcev in delojemalcev in razni lokalni faktorji. Na konferenci je bil točno ugotovljen položaj rudarjev kočevskega premogokopa. Ugotovilo se je, da je rudnik imel preje po 1550 ton naročil premoga za državno železnico, velika naročila tudi za vojaščino. Sedaj pa je vojaška naročila v celoti izgubil, državne železnice pa naročajo le po 1000 ton. Strokovne organizacije in II. skupina so pripravile predloge o soglasnih zahtevah vseh kočevskih rudarjev: 1. da ostanejo zaposleni vsi rudarji in se ne izvede niti najmanjša redukcija sedanjega staleža. 2.

da se zasigura vsaj 20 dni dela v mesecu. 3. da se v času, dokler ne bo zasigurana taka zaposlitev, materialno podpro stradalajoče rudarske družine. Direkcija drž. železnice naj takoj obnovi svoječasno že stavljeni predlog, da se s takojšnjo veljavnostjo kontingent dobave premoga iz rudnika v Kočevju za železnice v dravski banovini zviša od 1000 na 1500 ton, za bodoče budžetno leto pa naj se zasigura mesečni kontingent 2000 ton. Organizira naj se tudi javna pomožna akcija, katere vodstvo naj prevzame poseben odbor. Napravili so se potrebni sklepi, da bi se dosegel izhod iz sedanje krize. Koliko je bilo že potov in intervencij glede kočevskega premogokopa od vseh strani. Koliko je pred leti interveniral naš kočevski borec g. Karol Škulj pri ministru dr. Spahu, njegovem načelniku za stroje ter pri bivšem ministerskem predsedniku in pri dr. Korošču. Dr. Lavrenčič pa je peljal rudarsko zastopstvo celo pred kraljevskega namestnika g. dr. Perovića. Nujno potrebno je, da se nekaj ukrene ter pomaga najti izhod iz bede!

Livold. Ali ste že videli naš novi most na popravljene državni cesti? Ta pa, ta! Ne pa prejšnji, vijugasti, ki je napravljaj slab vtis na pogled, kaj šele na vožnji po njem. S tem je vas mnogo pridobila tudi na zunanji pogled. Promet po cesti je skrajšan in zboljšán.

Kočevje. Veselo razpoloženje je napravila vest, da se na jesen preseli davčni urad in finančna kontrola v novo zgrajeno lepo hišo g. Matija Kluna na spodnjem trgu. S tem bodo posebno zadovoljni tudi okoličani, ker — kratek čas med vlaki — težko letajo iz glavarstva v davkarijo ven iz mesta in zopet nazaj. Mesto samo in okoličani bodo za to preuredbo stanovanja omenjenih uradov Finančni direkciji v Ljubljani zelo hvaležni. Mi se tudi pridružujemo!

Grčarice. Kot v sosedni Dolenji vasi, je tudi pri nas napravila povodenj veliko škode, ki gre v stotisoče. Tudi pri nas bi bilo treba regulacije. Sicer je naše glavno preživljanje gozd, a poljske nezgode so v našem gospodarstvu hud udarec. Nekateri so bili odšli v Nemčijo za delom, pa so se domala že vsi vrnili, češ da so prilike v Nemčiji za človeka iz Jugoslavije slabše kot doma. — Hudo pogrešamo stalnega domačega duhovnika, ker je župnija po odhodu č. g. Rožmána še vedno nezasedena navzlic razpisu.

Anica Ivanc:

Potovanje v Rim

Letos je od 22. do 29. maja priredila Prosvetna zveza v Ljubljani veliko romanje v Rim. Namen tega romanja je bil pokloniti se novemu sv. Očetu in ga prositi, da prišteje škofa Antona M. Slomška k blaženim.

Tega romanja sem se z velikim veseljem in nad vse zadovoljna udeležila tudi jaz. 22. maja v ponedeljek popoldne smo se zbrali „rimski romarji“ po številu 500 okoli svojih gg. voditeljev. Vsaka skupina 40 oseb, je imela svojega voditelja, ki je imel zastavico iste barve, tega voditelja, ki je imel zastavico iste barve, kot so bili znaki njemu poverjenih romarjev.

Veselih obrazov, polni navdušenja in pričakanja smo zapustili belo Ljubljano. Mračilo se je že, ko smo prestopili državno mejo pri Ručeku. Tu so nas zapustili naši železničarji z lokomotivo. Dalje smo se vozili z italijansko električno lokomotivo.

Na desni se nam je nudil krasen pogled na morje, razsvetljeno od luči od Trsta. V daljavi so nas pozdravljale luči velikih modernih ladjedelnice v Monfalcone (Tržič). Okrog polnoči pa smo za hip postali na velikem in glavnem kolodvoru Mestre pri Benetkah. Vozili smo se mimo Padove, Ferrare do Bologne, važnega železniskega križišča. Z veliko brzi smo hiteli skozi dolge tunele pod Apenini. Glavni predor je dolg 18.507 m in je sredi predora tudi postaja, za simplonom največji na svetu. Svitale se je že, ko smo hiteli nasproti naši prvi postaji: Firenze.

Na zelo lepem in modernem kolodvoru smo izstopili. Vso prtljago smo pustili v vozovih, ter šli v mesto.

Firenca, ki ima okrog 330.000 prebivalcev, leži v rodovitni toskanski kotlini ob reki Arno, kakor sredi cvetočih vrtoč. Že Rimljani so imenovali Florentia — cvetoče mesto. Od srednjega veka pa do najnovejšega časa je bila poleg Rima najvažnejše mesto Italije.

V tem mestu bogate zgodovine in umetnosti smo si v kratkem dopoldnevu ogledali nekatere znamenitosti. Takoj s kolodvora smo šli v krasno dominikansko cerkev: Santa Maria Novella (Nova Marija). Ima tri ladje, čije stene so okrašene z dragocenimi slikami italijanskih umetnikov. Tu smo imeli skupno sv. mašo, nakar smo v kolodvorski restavraciji zajtrkovali. Od tu so nas veliki avtobusi (15 po številu) pripeljali do florentinske stolnice: Santa Maria deiflori. To je ena največjih italijanskih cerkva, dolga 169 m. S krasnega 82 m visokega zvonika je zelo lep razgled po mestu in okolici. Posebno zanimivi so reliefi na velikanskih bronastih vratih, ki upodabljajo dogodke iz Stare zaveze. Mimo novega trga smo dospeli na najvažnejši trg Piazza della Signoria, ki ga oklepajo velikanske in znamenite palače in stavbe. Na trgu je Neptunov vodnjak, pred katerim je spominska plošča, kjer je bil sežgan Girolamo Savonarola. Sem so prišli Italijani ogromne vance, ker je bila tisti dan 23. maj ravno obletnica njegove usmrtitve. Peljali smo se dalje ob reki Arno po lepi cesti s krasnim pogledom na mesto in okolico ter dospeli na velik Michelangelov trg. Od tam pa

spet do velike frančiškanske, kjer smo posebno občudovali Marijin oltar, ki je ograjen iz samih svežih belih cvetov vrtnic, nageljev in lilij. Pred tem oltarjem je sv. Alojzij obljubil Mariji vedno devišstvo.

Po ogledu še nekaterih znamenitosti smo se odpeljali na kolodvor in ob 3. uri popoldne nadaljevali pot proti Rimu.

Peljali smo se po rodovitni ravnini z lepim razgledom na Apenine, mimo Cortone (rojstno mesto sv. Marjete kortonske), ob Trazimenskem jezeru, kjer je Hanibal leta 217. pr. Kr. premagal Rimljane. Mimo številnih naselbin in mest smo stopili v dolino reke Tibere. Kar nestrpno smo čakali in gledali, kdaj se nam bo prikazala mogočna kupola sv. Petra. Ob lepem vremenu se jo že opazi 20 km pred Rimom. Še malo in bili smo na cilju.

Vsak potnik je imel prijeten občutek — v večnem Rimu smo. Stopili smo na rimska tla. Prišli smo v glavno mesto krščanstva. Po njegovih cestah in trgih so stopali v vseh stoletjih veliki svetniki in mučeniki. Tu je središče katoliškega življenja celega sveta. Vsak katoliški narod hoče imeti tu svoje svetišče in vzgojni zavod. Že od nekdanj je imel Rim čudovito privlačno moč. V Rim se stekajo ljudje vseh narodov, ver in prepričan, občudovat znamenitosti Rima. Na kolodvoru so nas že čakali veliki avtobusi, ki so nas odpeljali do naših stanovanj. Naša skupina je stanovala v zavodu sv. Marte v Vatikanu. Utrujeni od dolge vožnje in mnogih novih vtisov smo v udobnem stanovanju sladko zaspali. (Se bo nadaljevalo)

Mala gora. Malo se mi oglašamo, a Koč. Slovenci smatramo za svoje glasilo, četudi ga nekateri grdo gledajo. Med našimi Slovenci bi bilo treba še krepke agitacije, da se vzbude narodni zaspanci. Sodražica, Loški potok, tam so pristni Slovenci in človek od tam prišedši ostani kar si, ti in tvoji otroci!

Kočevska Reka. Sedaj se je pa izkazala naša Slovenska Straža, ki nam je prišla tik pred košnjo na pomoč s koruzo.

Pismo iz Francije našemu uredništvu. Že sedem mesecev je, odkar sem vdrugič v Franciji in vedno mislim, kdaj bom poslal kako podporo našemu Koč. Slovencu, ki ga stalno čitam. Tu stroški, doma velika družina, dolg — vse to vzame še te težko pridobljene franke — pa vendar sem sebi nekaj odtrgal, kar prilagam. (50 frankov op. ur.) Samo pet mesecev sem bil lani doma, pa so bili ti meseci meni, rojenemu koč. Slovencu, najlepši v življenju. Videl sem narodno proslavo v Starem kotu in slišal sem zopet enkrat našega Škulja! Lepo je bilo petje, tamburice in igra Prosvetnega društva iz Kočevja. Kako divno je pa bilo na Slovenski dan v Kočevju. Prvič sem takrat videl voditelja našega naroda dr. Korošca. Videl sem vstajenje nas kočevskih Slovencev. Če so mi ob onem slovesnem trenutku prišle solze v oči, gotovo niso samo meni. Sedaj se pa tu v Franciji borim za reven zaslužek. Mi tu propadamo telesno in duševno. Telesno, ker nas uporabljajo le za dela, katerih domačini ne marajo in moramo sedaj poleti tudi po 14 ur delati na dan, da preživimo sebe in svojce doma. Duševno pa propadamo, ker živimo med ljudstvom, ki je versko zelo brezbržno. Teh izgub ne bodo zasluženi franki nikdar poplačati. Oh, ko bi ne bila naša zemlja tako revna, da se moramo mučiti v mrzli tujini. Pa zemlja domača, četudi si revna, po tebi hrepenim! Pošiljam nekaj naročnikov za naš list od tu in nekaj iz Amerike, kjer sem bil osem let. Storil bom vse, kar bom mogel za rešilno vaše delo v kočevskem slovenstvu. F. M.

Novice

Nj. kr. Vel. knez namestnik Pavle in kneginja Olga sta prispela dne 17. julija v London. Na postaji jih je sprejel odposlanec angleškega kralja ter naš poslanik na angleškem dvoru dr. Subotič z objemom poslaništva. Med tem časom sta gosta kraljevske dvojice. Isti dan sta bila Nj. k. V. knez namestnik Pavle in kneginja Olga na večerji pri angleškem kralju. Angleški listi jima posvečajo pozdrave.

Bled. Nj. Vel. kralj Peter II. je po 40 dnevni bivanju ob sijnem Jadranu zapustil lepi Milodjer in prispel na Bled. Krasen sprejem je bil v Lescah in na Bledu. Na kraljevskem dvorcu Suvoboru vihra kraljeva zastava, znamenje, da biva tod kralj — Jugoslavije.

Novi ravnatelj Poštne hranilnice v Belgradu. Namesto g. dr. Milorada Nedeljkovića, ki je bil glavni ravnatelj hranilnice od leta 1924 dalje, je bil postavljen g. dr. Miljenko Marković, glavni tajnik Zveze denarnih in zavarovalnih zavodov v Zagrebu. V gospodarstvu gotovo vidna izprememba!

VIII. mariborski teden se vrši od 5. do 13. avgusta.

Praznik dolenske mladine v Novem mestu. Tabor se je pričel že v soboto 15. julija. Tega dne so blagoslovili novi stadion. Na večer je bila krasna akademija z narodnimi plesi in rajalnimi točkami, nato so bile še gimnastične vaje. V nedeljo se je z g. banom dr. Natlačenom pripeljal v Novo mesto minister za gozdove Ljubomir Pantić, takoj za njim pa sta prispela minister dr. Krek z ministrom dr. Miljušem. Med odličnimi gosti pa so bili senator dr. Kulovec s slovenskimi poslanci, nadalje drugi odličniki. Med njimi pa smo zapazali tudi kočevskega narodnega borca župnika Karola Škulja iz Dolenje vasi. Dopoldne je bil krasen pozdrav in mimohod, ki se ga je udeležilo okoli 3000 ljudi. Sprevod pa je gledalo 8000 ljudi. Popoldne se je vrnil na stadionu mladinski nastop, ki ga je gledalo 10.000 ljudi. Mladina je pokazala svoje moči in sposobnosti koliko zmore žrtvovati za svoje ideale.

Slovenska Straža je razdelila 15.000 kg lepe suhe koruze med slovenskim prebivalstvom na kočevskem ozemlju. Slovenska straža vedno in povsod skrbi, da olajša bedo našim slovenskim

družinam po Kočevskem. Prejemniki so bili iz vasi v kočevski okolici, iz Mozija in Kočevske Reke in okolice in še v ostalih krajih, kjer je bila pač pomoč nujno potrebna.

Po Slovenu in Jutru od 23. julija prinašamo: Dijaški dom v Kočevju odpre začetkom šolskega leta 1939-40 zopet svoj srednješolski internat in sprejema kot gojence dijake državne realne gimnazije v Kočevju. Vodstvo strokovno. Letna oskrbnina 5000 din. Pišite po prospekt!

Razglednik

Slovenski dom je prinesel v svoji številki od 3. julija t. l. članek: Kočevske težave in njih krivci — ter ga pod istim naslovom nadaljeval dne 8. julija. — „Jutro“ je prineslo dne 4. junija članek: Odmev kočevske gospodarske katastrofe, nato je nadaljevalo s člankom dne 13. julija t. l. Isti list je prinesel članek: Težavni položaj delavstva v Kočevju — Anketa o položaju kočevskih rudarjev — Redukcije tekstilcev — v svoji številki z dne 18. julija. Dne 19. julija je isti list prinesel članek: Med rudarji kočevskega revirja — Beda kakor v letih najhujše krize.

Na uradnem banketu, ki ga je v čast italijanskega zunanjega ministra grofa Ciano priredil general Franco, je imel general Franco zdravico, v kateri je dejal, da se Španija ne bo zapletla v evropski spopad ter da ne veruje v vojno.

V Parizu so praznovali 14. julij kot 150-letnico francoske revolucije nad vse svečano. Vojaške parade se je udeležilo 30.000 francoskih in angleških vojakov z ogromnim vojnim materialom, obstoječim iz 600 tankov, 120 topov, 350 avtomitraljezov in drugega orožja.

Italijanska vlada je odredila, da se morajo izseliti iz gornjega dela doline ob reki Adiži vsi tujci.

V znak zavezanstva Anglije s Francijo je preletelo 106 angleških bombnikov dne 11. julija Francijo. Isti običjejo tudi Turčijo.

V Španiji pri Salamanci je strašna eksplozija porušila 1090 hiš. 150 ljudi je bilo mrtvih in 1500 ranjenih.

Bivši dijak kočevske gimnazije Stojan Cirk, ki je služil tudi v naši vojski, opisuje v Jutru od 16. julija pod naslovom: Pod zelenim baldahinom palmovim. Pismo slovenskega legionarja iz Afrike, svoje življenje v tujski legiji.

Slovenec od 9. julija prinaša turistični članek: Na Mirno goro!

Gospodarstvo

V. R.:

Čebelarstvo na Kočevskem

Kočevska pokrajina je izrazito kraškega značaja. V mokrem letu pade izredno mnogo dežja in se dolgo zadržujejo po dolinah in kotlinah megle in oblaki. To bi govorilo, da pokrajina čebelarstvu ni primerna. V suhih letih se zemlja izredno hitro posuši in rastline kmalu zelo trpe od suše. Medijo malo in neredno. Torej tudi iz te strani vreme čebelarju ni naklonjeno.

Če pa pogledamo resnici v obraz, vidimo, da je po naših vaseh čebel mnogo in torej pokrajina za čebele ni tako revna kot bi si mislil. Resnica je! Čebel je precej ali čebelarstvo je še na primitivno nizki stopnji. Res je, da si je že mnogo čebelarjev omislilo moderne panje različnih mer. Toda ti čebelarji, ki bi v teh panjih res racionalno gospodarili, bi se v vsaki naši občini lahko prešteli na prste.

Kako bi se temu odpomogli? Vseprisodni v naših slovenskih krajih, pa tudi drugod po svetu vidimo močna čebelarstva, ki pomagajo članom s praktičnimi nasveti, predavanji in strokovno literaturo. Kaj pa na kočevskem ozemlju? Na vsem velikem ozemlju obstoji le eno edino čebelarstvo v Kočevju in še to komaj živi radi malega števila članov. Mnogo čebelarjev niti ne ve, da obstoja, ali pa noče o tem nič vedeti. Ko pa nastopi katastrofa — treba sladkorja, se pa vseprisodno oglašajo čebelarji za sladkor in društvo naj bi tedaj skrbelo za vsakogar. Društvo naj bi bilo mati, ki v sili in težavi ve za vsako svoje dete kje se nahaja, čeprav slabo dete v dobrem času za ljubljeno mater neče ničesar slišati.

Mi kočevski Slovenci smo pridni in marljivi ljudje. Ne iščemo nikjer velikih dohodkov. Naše življenjske razmere so slabe. Sami smo — ta-

korekoč zapuščeni med tujci. Le v večjih vaseh nas je nekaj skupaj, da se med sabo prav po domače in družinsko razgibljemo. Naši dohodki so ničevi — in zato smo zadovoljni tudi s skromnimi dohodki iz čebelarstva. Mnogokrat se sliši in čuje o izredni čebelarški letini. Pri nas tega ni, a vendar lahko v srednji, ne preveč suhi in tudi ne premokri letini računamo na sigurnih par kovačev od muke.

Želel bi, da bi vsi naši ljudje, ki čebelarijo prišli k pameti. Poprijeli naj bi se enotnega A. Žnideršičevega panja, ki se ga že mnogo vidi. Ni moj namen opisovati panj podrobno, ker ga je itak že vsak sam videl, ali ga je celo že delal. Rečem samo to, da je glavno notranja mera panja in zunanja mera satov, t. j. okvirjev. Kdor tega ne zna narediti, ali hoče površno delati, ta naj raje obdrži naše zgodovinske kranjice, vsaj ne bo imel jeze. Iz narodne zavednosti in z obzira do naše slovenske skupnosti pa moramo biti toliko narodno zavedni, da ne bomo trpeli v čebeljnaku razne tuje navlake, ki ni primerna našim klimatičnim razmeram. Vsak, kdor čebelari naj ne trpi drugega panja kot naš narodni A. Ž. panj, ki ga je za naše razmere posebej priredil A. Žnideršič, ali pa naj ostane pri tradicionalnem kranjicu, ki je prav poceni in ga lahko prav vsak sam zbije. Ne trdim, da so drugi umetni panji ničvredni, rečem le to, da moramo povsod, tudi v gospodarstvu dokazati, da nam je domače najljubše, (zlasti, če je še po vrhu odlično. (Prihodnjic dalje.)

Suhe gobe in druge
poljske pridelke
kupuje tvrdka

Sever & Komp
Ljubljana

Na prodaj

bo dne 9. avgusta 1939 ob 9. uri pri tukajšnjem sodišču v sobi števil. 3 parcela mesta Kočevja, ki leži med Kajfeževo žago in vrtom Marijinega doma v izmeri 2247 m². Stavbena parcela je cenjena na Din 33.705.

Najmanjši ponudek je Din 22.470, varščina Din 3371. Parcela leži na prometnem kraju, ob cesti na kolodvor ter pripravna za gradbo vile.

Nakup vagonskih pošiljk koruze, pšenice in moke ugodno izvrši tvrdka

Bregar & Krek

Ljubljana, Miklošičeva cesta št. 19.

Tvrdka dobavlja blago naravnost od proizvajalca. Vse informacije brezplačno.

Za odjem vina se priporoča

PETER PODBORŠEK

veletrgovina z vinom

Ljubljana - Šiška, Celovška cesta 34

Telefon 3072 - Ček rač. 14.923

ki ima najrazličnejše vrste vin — domačih in tujih. Postreže dobro in pošteno!

**Zveza lesnih
domačih obrti**

r. z. z. o. z.

trgovski oddelek v Sodražici.

Prodaja na debelo in na drobno vse vrste lesnih izdelkov za gospodarstvo in gospodinjstvo kot tudi razne igrače.

Cenik na razpolago.

Cene zmerne in solidne.